

**Ministerstvo financí
České republiky**

VEŘEJNÁ KONZULTACE

**NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY
o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP)**

oddělení Pojišťovnictví a penzijní produkty
odbor Finanční trhy II
sekce Mezinárodní vztahy a finanční trhy
e-mail: Irena.Kubatova@mfcz.cz

11. 9. 2019

Cíl konzultace a konzultační proces

Ministerstvo financí připravilo veřejnou konzultaci k tématu adaptace právního řádu na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238 ze dne 20. června 2019 o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP) (dále jen „nařízení PEPP“). Cílem této konzultace je získat názory a náměty účastníků trhu a odborné veřejnosti na využití diskrecí v něm obsažených.

Výsledky konzultace jsou důležité pro případnou tvorbu nového právního předpisu nebo odpovídající změnu stávajících právních předpisů. Tento materiál slouží pouze pro potřeby Ministerstva financí a veřejnou diskusi k tématu adaptace na nařízení PEPP.

Lhůta pro vyjádření a kontakt

Tento materiál vychází ze stavu právní úpravy ke dni 11. 9. 2019.

Lhůta pro zasílání připomínek je stanovena do 7. 10. 2019.

Odpovědi na otázky, jakož i další připomínky, je možné zasílat elektronicky na adresu Irena.Kubatova@mfc.cz, a to ideálně s označením „Konzultace“.

1. Úvod do problematiky

Dne 25. 7. 2019 bylo v Úředním věstníku EU zveřejněno nařízení o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP). Nařízení má za cíl položit základy pro bezpečnější, nákladově efektivnější a transparentní trh dobrovolných penzijních úspor spravovaných v celoevropském měřítku. Nařízení má také pomoci řešit demografickou krizi, doplnit stávající penzijní produkty a podpořit nákladovou efektivitu osobních penzijních produktů tím, že poskytne vhodné možnosti pro dlouhodobé investice osobních penzí.

Vzhledem k tomu, že není možné zasahovat do organizace národních penzijních systémů, cílem zavedení panevropského osobního penzijního produktu (dále jen „PEPP“) není nahrazení ani harmonizace stávajících vnitrostátních důchodových systémů jednotlivých členských států (dále též „ČS“), v daném případě se jedná o další doplňkový osobní penzijní produkt na bázi dobrovolného účastenství.

Tento produkt je navržen tak, aby poskytl účastníkům další volbu při odkládání peněz na stáří, a může být nabízen širokou škálou finančních institucí. Institucemi, které budou moci při splnění podmínek nařízení PEPP nabídnout, jsou:

- úvěrové instituce povolené v souladu se směrnicí 2013/36/EU;
- pojišťovny povolené v souladu se směrnicí 2009/138/ES, které se zabývají přímým životním pojištěním podle čl. 2 odst. 3 a přílohy II směrnice 2009/138/ES;
- instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění registrované nebo oprávněné v souladu se směrnicí 2016/2341/EU, jež jsou podle vnitrostátních právních předpisů oprávněné poskytovat rovněž osobní penzijní produkty a nad nimiž je podle těchto předpisů vykonáván dohled. V tomto případě musí být všechna aktiva a pasiva odpovídající činnostem PEPP účelově vyhrazena, bez možnosti převádět je do ostatních činností v oblasti penzijního pojištění dané instituce;
- investiční podniky povolené v souladu se směrnicí 2014/65/EU, které se zabývají správou portfolia nebo investičním poradenstvím;
- investiční společnosti nebo správcovské společnosti povolené v souladu se směrnicí 2009/65/ES;
- správci alternativních investičních fondů, kteří jsou oprávněni v souladu se směrnicí 2011/61/EU.

Nařízení PEPP je z hlediska celkového počtu článků relativně obsáhlé (sestává ze 74 článků), přičemž obsahuje několik diskrecí, např. v oblasti akumulční fáze, výplatní fáze, poplatků a poskytování informací. Nařízení harmonizuje soubor základních vlastností PEPP, a to například z hlediska minimálního obsahu smluv, investiční politiky, změny poskytovatele či přeshraničního poskytování a přenositelnosti. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

1. Akumulační fáze

Nařízení PEPP v článku 47 odst. 1 stanoví, že podmínky související s akumulací fází vnitrostátních podúctů určí členské státy, s výjimkou případů, kdy jsou stanoveny v tomto nařízení. V odstavci druhém je pak uvedeno, že tyto podmínky mohou zahrnovat zejména věkové hranice pro zahájení akumulací fáze, minimální dobu trvání akumulací fáze, maximální a minimální výši příspěvků a jejich kontinuitu. Nařízení tedy dává členským státům prostor k vymezení určitých podmínek pro akumulací fázi produktu, a to i v souvislosti s možnými daňovými incentivy.

Evropská komise (dále jen „EK“) vydala ohledně daňových motivací doporučení¹. V předmětném doporučení EK uvedla, že by členské státy měly poskytovat daňovou výhodu i tomu PEPP, který nebude plnit podmínky pro daňovou výhodu jako ostatní systémy nebo produkty individuálního penzijního spoření v daném členském státě. V rámci projednávání nařízení bylo toto doporučení členskými státy kritizováno a lze se domnívat, že to nebude v praxi reálné.

V České republice v rámci současné právní úpravy v oblasti daňové podpory produktů na stáří platí, že je možné si od daňového základu odečíst příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 24 000 Kč ročně zaplacený poplatníkem na penzijní připojištění se státním příspěvkem (transformované fondy), na doplňkové penzijní spoření (účastnické fondy) a/nebo na penzijní pojištění u instituce penzijního pojištění vymezené v § 6 odst. 16 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „ZDP“). U penzijních fondů se částka, kterou lze odečíst, rovná úhrnu částí měsíčních příspěvků, které v jednotlivých kalendářních měsících zdaňovacího období přesáhly výši, od které náleží maximální státní příspěvek (§ 15 odst. 5 ZDP).

Podle § 15 odst. 6 ZDP je rovněž možné od daňového základu daně z příjmů odečíst příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 24 000 Kč ročně zaplacený poplatníkem na pojistné na soukromé životní pojištění. Jedná se o úhrnnou částku, tedy i pro případ, že daná osoba má uzavřeno vícero smluv o pojištění, uplatní se limit ve výši 24 000 Kč. Podmínkou je však dodržení pravidla 60 + 60, kdy výplata pojistného plnění (důchodu nebo jednorázového plnění) je v pojistné smlouvě sjednána až po 60 kalendářních měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let. (uvedené pravidlo 60 + 60 je shodně vymezeno pro penzijní pojištění i životní pojištění jako nutná podmínka nastavená smlouvou).

Stát motivuje občany ke kumulaci majetku na stáří nejen prostřednictvím nezdanitelných částí základu daně přímo pro občany, ale také formou podpory příspěvků poskytovaných jejich zaměstnavatelem. Podle § 6 odst. 9 písm. p) ZDP je platba zaměstnavatele odváděná penzijní společnosti či pojišťovně za zaměstnance až do výše 50 000 Kč ročně (tj. více než 4 000 Kč měsíčně) na straně zaměstnance osvobozena od daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Z těchto peněz se tedy neplatí nejen daň z příjmů, ale současně ani sociální a zdravotní pojištění.

V kontextu výše uvedeného je dále vhodné uvést, že Ministerstvo financí představilo Koncepti rozvoje kapitálového trhu v ČR (ke stažení naleznete na internetových stránkách

¹ Commission Recommendation of 29th June 2017 on the tax treatment of personal pension products, including the pan-European Personal Pension Product.

Ministerstva financí: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/ministerstvo-financi-predstavilo-koncepc-34656>), v níž je mj. uvažována možnost zavedení „účtu dlouhodobých investic“ a tím rozšíření existující daňové podpory i na další produkty. Uvažovanou možností je spojit současné limity tak, aby byl limit jeden (místo současných 2 x 24 000) ve výši 48 000 Kč. Jde o součet současných limitů tak, aby tím nebyly negativně přímo dotčeny stávající smlouvy, pokud někdo již dnes čerpá limity v plné výši. Současně by se umožnilo tento limit využít i na jiné finanční produkty, které splní již dnes existující pravidlo 60+60 (nelze je vypovědět dříve než 60 měsíců od založení a zároveň ne dříve než v 60 letech věku). Aby bylo zajištěno, že pravidlo 60+60 bude dodrženo, je nutné tyto nové finanční produkty evidovat pod jedním účtem (účtem dlouhodobých investic).

Předmětem úvahy je pak nastavení výše zmíněných podmínek v souvislosti s akumulací a výplatní fází PEPP a uplatnění stejného limitu pro využití daňové výhody.

Otázky ke konzultaci:

- 1.1. Považujete současné nastavení podmínek v oblasti daňové podpory produktů na stáří za vhodné k zavedení i pro PEPP?**
- 1.2. Pokud ne, jaké nastavení podmínek v oblasti daňové podpory PEPP považujete za optimální a proč?**
- 1.3. Považujete za vhodné stanovit např. maximální a minimální výši příspěvků nebo jiné podmínky dovolené pro členský stát nařízením?**

2. Poplatky a úplaty související se změnou poskytovatele

Nařízení PEPP v článku 54 (odst. 3) stanoví, že celkové poplatky a úplaty účtované převádějícím poskytovatelem PEPP účastníkovi PEPP za uzavření účtu PEPP, který je u něj veden, musí být omezeny na skutečně vzniklé administrativní náklady poskytovatele PEPP a nesmí přesáhnout 0,5 % odpovídajících částek nebo peněžní hodnoty nepeněžitých aktiv, které mají být převedeny k přijímajícímu poskytovateli PEPP.

Členské státy mohou stanovit nižší procentní podíl poplatků a úplat, než je uveden výše a odlišný procentní podíl, pokud poskytovatel PEPP umožňuje účastníkům PEPP častější změny poskytovatele PEPP podle čl. 52 odst. 3².

Zároveň platí, že převádějící poskytovatel PEPP neúčtuje přijímajícímu poskytovateli PEPP žádné další poplatky ani úplaty.

Otázky ke konzultaci:

- 2.1. Považujete za vhodné stanovit procentní podíl poplatků a úplat odlišně?**
- 2.2. Pokud ano, jaké konkrétní řešení navrhuje?**

² Podle článku 52 odst. 3 může účastník PEPP změnit poskytovatele PEPP po nejméně pěti letech od uzavření smlouvy o PEPP a v případě následných změn po pěti letech od poslední změny.

3. Informace během doby trvání smlouvy - doplňující informace

Nařízení PEPP v článku 37 odst. 3 stanoví, že členské státy mohou v zájmu srovnání s vnitrostátními produkty vyžadovat, aby poskytovatelé PEPP poskytli účastníkům PEPP dodatečné projekce důchodových dávek, pokud příslušné členské státy stanoví pravidla pro určení předpokladů.

Otázky ke konzultaci:

- 3.1. Považujete za vhodné uložit poskytovatelům PEPP povinnost poskytování dodatečné projekce důchodových dávek účastníkům PEPP?**
- 3.2. Pokud ano, jaká pravidla pro určení předpokladů navrhuje?**

4. Služba změny poskytovatele

Nařízení PEPP v článku 53 odst. 2 stanoví, že žádost účastníka PEPP je napsána v úředním jazyce členského státu, v němž je služba změny poskytovatele zahajována, nebo v jakémkoli jiném jazyce, na němž se strany dohodnou. V žádosti účastník PEPP poskytne zvláštní souhlas s tím, aby převádějící poskytovatel PEPP provedl každý z úkolů uvedených v odstavci 4, a poskytne zvláštní souhlas s tím, aby přijímající poskytovatel PEPP provedl každý z úkolů uvedených v odstavci 5 (toto datum není dřívější než dva týdny ode dne, kdy přijímající poskytovatel PEPP obdrží dokumenty převedené podle odstavce 4 od převádějícího poskytovatele PEPP).

Členské státy pak mohou dále vyžadovat, aby žádost od účastníka PEPP byla písemná a aby byla kopie přijaté žádosti poskytnuta účastníkovi PEPP.

Otázky ke konzultaci:

- 4.1. Považujete za žádoucí eventuální požadavek, aby předmětná žádost od účastníka byla vždy písemná a aby byla účastníkovi PEPP vždy poskytnuta kopie přijaté žádosti?**
- 4.2. Pokud je Vaše odpověď na předchozí otázku záporná, jaké existující alternativy považujete za vyhovující?**

5. Výplatní fáze

Nařízení PEPP v článcích 57 a 58 stanoví, že podmínky související s výplatní fází a částkami vyplácenými z vnitrostátních podúctů určí členské státy, nejsou-li stanoveny v tomto nařízení (tyto podmínky mohou zahrnovat zejména stanovení minimálního věku pro zahájení výplatní fáze, maximální doby před dosažením věku odchodu do důchodu, kdy je možné se do PEPP zapojit, jakož i podmínky pro vyplacení před dosažením minimálního věku pro zahájení výplatní fáze, zejména v případě zvlášť závažných problémů.)

Členské státy též mohou přijmout opatření, která zvýhodní určité formy vyplácení. Tato opatření mohou zahrnovat množstevní limity pro jednorázové výplaty, aby dále podpořily ostatní formy vyplácení dávek, přičemž tyto množstevní limity se vztahují pouze na vyplácené dávky odpovídající kapitálu naspořenému na podúčtu PEPP, který je propojený s členským státem, v jehož vnitrostátních právních předpisech jsou stanoveny množstevní limity pro jednorázové výplaty. Členské státy dále mohou specifikovat podmínky, podle nichž jim budou přiznané výhody a pobídky vypláceny.

V tomto ohledu je pak možné odkázat na podmínky související s výplatní fází i v rámci doplňkového penzijního spoření, přičemž tyto by mohly posloužit jako inspirace pro nastavení podmínek souvisejících s výplatní fází PEPP. V případě doplňkového penzijního spoření mj. platí, že podmínkou vzniku nároku na některé dávky je již zmiňované dosažení věku 60 let a trvání spořicí doby v délce nejméně 60 kalendářních měsíců (smlouva o doplňkovém penzijním spoření může stanovit delší spořicí dobu, která však nesmí přesáhnout 120 kalendářních měsíců). Tyto podmínky jsou také provázány s podmínkami pro poskytování daňové motivace. Daňová zvýhodnění mají pak určité způsoby výplaty prostředků, a to doživotní penze a penze vyplácená po dobu minimálně deseti let.

Otázky ke konzultaci:

- 5.1. Považujete současné nastavení podmínek výplatní fáze v rámci doplňkového penzijního spoření za vhodné i pro PEPP?**
- 5.2. Pokud ne, jaké nastavení podmínek v oblasti výplatní fáze PEPP považujete za optimální?**
- 5.3. Považujete za vhodné zvýhodnit určité formy vyplácení? Pokud ano, které a proč?**
- 5.4. Máte jakoukoliv další poznámku, či námět vztahující se k tématu PEPP?**